

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 16. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 103/2019),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Ministru kabineta 2017. gada 7. februāra noteikumu Nr. 78 “Dabsgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr. 78) 87. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un otrajam teikumam un spēkā neesošu no pieņemšanas dienas;

1.2. atzīt noteikumu Nr. 78 88.2. apakšpunktu par neatbilstošu Satversmes 64. pantam un 105. pantam un Enerģētikas likuma 107. panta septītajai daļai un spēkā neesošu no pieņemšanas dienas;

1.3. izskatīt lietu atklātā tiesas sēdē.

2. Noteikumu Nr. 78 87. punkts noteic: ja, pārbaudot lietotāja dabsgāzes sistēmu, sadales sistēmas operators konstatē, ka patvaļīgi ierīkots pieslēgums pirms komercuzskaites mēraparāta vai lietotājs dabsgāzi lieto bez komercuzskaites mēraparāta, vai komercuzskaites mēraparāts vai plomba ir

bojāta un kādas minētās darbības dēļ ir samazināts dabasgāzes patēriņa rādījuma lielums vai radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu divos eksemplāros. Vienu akta eksemplāru glabā sadales sistēmas operators, otrs tiek nodots lietotājam vai tā pārstāvim.

Savukārt noteikumu Nr. 78 88.2. apakšpunkts paredz, ka šo noteikumu 87. punktā minētā pārkāpuma dēļ sistēmas operators patērētās dabasgāzes daudzumu mājāsaimniecības lietotājam aprēķina, ņemot vērā sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktās dabasgāzes diferencētās patēriņa normas sadzīves vajadzībām un apkurei dzīvojamās un saimniecības ēkās vai ņemot vērā lietotāja dabasgāzes iekārtu un aparātu maksimālo iespējamo slodzi, ja lietotājs gazificētajā objektā dabasgāzi izmanto mērķim, kas nav ietverts diferencētajās patēriņa normās sadzīves vajadzībām un apkurei dzīvojamās un saimniecības ēkās.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei un likumiem. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam un 19.² panta pirmajai daļai persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts kopsakarā ar 18. panta pirmās daļas 4. punktu prasa pamatot, ka tieši apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai izraisa pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu.

Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārumus ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma (nevis tās piemērošanas rezultāts) aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sal.: Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

6.1. Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka Pieteikuma iesniedzēja īpašumā bija uzstādīti divi dabasgāzes komercuzskaites mērāparāti, kas (gads) tika demontēti. Akciju sabiedrība “Gaso” (turpmāk – Operators) tos nodeva pārbaudei, kurā esot konstatēts, ka mērāparāti esot tikuši pakļauti rīcībai ar mērķi iejaukties to darbībā. Pamatojoties citstarp arī uz noteikumu Nr. 78 87. punktu un 88.2. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētās normas), Operators vērsās pie Pieteikuma iesniedzēja ar pretenziju, norādot pārrēķināto summu par izlietoto dabasgāzi. Tā kā Pieteikuma iesniedzējs šo summu nesedza, Operators (datums) vērsās tiesā ar prasības pieteikumu par parāda piedziņu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka noteikumu Nr. 78 87. punkts, pieļauj situāciju, ka sadales sistēmas operatoram nav jāpierāda, ka faktiski ir notikusi iejaukšanās mērāparāta darbībā kā rezultātā dabasgāze ir patērēta bez maksas vai samazinātā apmērā. Tas nostādot personu nevienlīdzīgā situācijā ar sadales sistēmas operatoru un liedzot personai tiesvedībā realizēt sacīkstes principu, jo viņš nevarot iesniegt nekādus pierādījumus. Savukārt Ministru kabinets esot

pārkāpis likumdevēja noteiktās pilnvarojuma robežas, jo ir tālāk pilnvarojis sadales sistēmas operatoru noteikt dabasgāzes aprēķina kārtību.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka noteikumu Nr. 78 87. punkts neatbilst Satversmes 91. pantam un 92. pantam.

Pieteikums iesniedzējs ir norādījis lietas faktiskos apstākļus un izteicis savus iebildumus par tiesību normu piemērošanu civilprocesā, skatot lietas par parāda piedziņu gadījumos, kad konstatēti dabasgāzes piegādi reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi. Pieteikumā ietvertie Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi attiecas uz pierādījumu izmantošanu vispārējās jurisdikcijas tiesā, taču viņš nav pamatojis, kāds viņa pamattiesību aizskārums izrietētu tieši no apstrīdētās normas.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.3. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt noteikumu Nr. 78 88.2. apakšpunkta atbilstību Satversmes 105. pantam. Taču viņš nav pamatojis, kā no minētā apakšpunkta izrietētu viņa pamattiesību aizskārums.

Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.4. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka noteikumu Nr. 78 88.2. punkts neatbilst Satversmes 64. pantam un Enerģētikas likuma 107. panta septītajai daļai. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis, kādas pamattiesības viņam izrietētu no minētajām normām un kā tās būtu aizskartas ar apstrīdēto noteikumu Nr. 78 normu.

Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Tāpat Satversmes tiesas kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt

tiesību piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Taisnīga rezultāta sasniegšanas interesēs tiesai arī jānovērš likuma nepilnība, ja vien to iespējams izdarīt ar juridiskām metodēm (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 2. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-16-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka civillietā (numurs), kurā Pieteikuma iesniedzējs ir atbildētājs, vēl nav izspriesta. Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka viņam neesot pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, lai novērstu viņa pamattiesību aizskārumu, kas izrietot no apstrīdētajām tiesību normām. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs šo uzskatu nav pamatojis.

Līdz ar to pieteikums neatbilst arī Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikuma iesniedzējs arī lūdz izskatīt lietu Satversmes tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu jautājumu par lietas izskatīšanas veida noteikšanu Satversmes tiesa izlemj rīcības sēdē pēc lietas nodošanas izskatīšanai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.3. apakšpunktā minētā lūguma izlemšana nav Satversmes tiesas kolēģijas kompetencē un tas atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 103/2019).
2. Atstāt bez izskatīšanas lēmuma 1.3. apakšpunktā minēto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova